

SXEDIO.J89

26.6.1967: ΓΛΑΥΚΟΣ ΚΛΗΡΙΔΗΣ ΚΑΙ ΛΕΛΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΘΕΝΩΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΛΛΗΝΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΗΓΕΣΙΑ, ΕΝΩ Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Η ΟΠΟΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στις προγραμματικές της δηλώσεις και στις διακηρύξεις της η δικτατορική Κυβέρνηση της Ελλάδας διακήρυσσε συνέχεια ότι επιδίωξη και στόχος της ήταν η

Ενωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στις **8 Μαΐου 1967** ο υφυπουργός Εξωτερικών Γεώργιος Χριστόπουλος δέχθηκε στο γραφείο του τον τούρκο πρεσβευτή Τουλούϊ και η συζήτηση, όπως ανέφεραν πληροφορίες από την Αθήνα, "αφιερώθη εις συζητήσιν θεμάτων σχετιζομένων με επανάληψιν του διαλόγου Ελλάδος-Τουρκίας επί του Κυπριακού.

Ο Χριστόπουλος ήταν ο άνθρωπος που διεξήγαγε τον ελλαδοτουρκικό διάλογο επί κυβέρνησης Στεφανοπούλου.

Ταυτόχρονα την ίδια μέρα δημοσιεύονταν και συνέντευξη του υπουργού Εξωτερικών της χούντας Οικονόμου Γκούρας στην εφημερίδα "Χουριέτ" στην οποία ανέφερε ότι τασσόταν υπέρ της καταβολής προσπαθειών για την ειρηνική μόνιμη και δίκαιη λύση του Κυπριακού.

Η πολιτική της νέας κυβέρνησης έναντι της Τουρκίας δήλωσε ο Γκούρας στην εφημερίδα "βασίζεται επί της επιθυμίας μιας στενής συνεργασίας εις όλους τους τομείς εις τους οποίους αι δύο χώραι έχουν κοινά συμφέροντα".

Ο Οικονόμου Γκούρας τόνισε ακόμα ότι "πρέπει να καταβάλωμεν κάθε αναγκαίαν προσπάθειαν προς εξεύρεσιν μιας ειρηνικής μόνιμου και δικαίας λύσεως του προβλήματος της Κύπρου".

"Επιδιώξεις του κυπριακού λαού και τα πραγματικά συμφέροντα της Ελλάδας και της Τουρκίας πρέπει να οδηγήσουν εις την επίλυσιν του κυπριακού προβλήματος διά της ενώσεως η οποία να πραγματοποιηθή με ειρηνικά μέσα",είπε.

Ταυτόχρονα η Χούντα επιδίωξε να βελτιώσει τις σχέσεις της με την Κύπρο όπου υπηρετούσαν στην Εθνική Φρουρά εκατοντάδες ελλαδίτες αξιωματικοί και χιλιάδες στρατιώτες (Μεραρχία) που στάληκαν από την Κυβέρνηση Παπανδρέου για την άμυνα του νησιού.

Ετσι ένας, ένας οι απεσταλμένοι της ελληνικής κυβέρνησης έφθαναν στο νησί με στόχο να αναθερμάνουν ή να αναβαθμίσουν τις σχέσεις τους με την Κύπρο.

Αυτά όλα συνέβαιναν ενώ η Κυπριακή Κυβέρνηση συνέχιζε να σιωπά ή να ανέχεται την δικτατορική Κυβέρνηση και με το κάλυμμα της μη ανάμιξης στα εσωτερικά της νέας Κυβέρνησης δεν σχολίαζε τα διαδραματιζόμενα στην Ελλάδα.

Την θέση της Κυπριακής κυβέρνησης κατέστησε επίσημα ένα σχεδόν μήνα μετά το πραξικόπημα ο υπουργός Εργασίας Τάσσος Παπαδόπουλος σε ομιλία του σε πρωτομαγιάτικη εκδήλωση στη ΣΕΚ:

"Παρά το γεγονός ότι ένας έκαστος από εμάς μπορεί να έχει τις προσωπικές του πεποιθήσεις ή απόψεις περί των εξελίξεων εν Ελλάδι, εμείς οι Κύπριοι δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να επεμβαίνωμεν εις τας εσωτερικάς πολιτικές εξελίξεις της Ελλάδος.

Αι πολιτικάί εξελίξεις της Ελλάδος αφορούν τον κυπριακόν λαόν μόνον καθ' ον τρόπον αύται επηρεάζουν την εθνικήν διεκδίκησιν της Ενώσεως.

Η διεκδίκησις αύτη είναι κτήμα και όνειρον ολόκληρου του Έθνους και ανεξαρτήτως πολιτικών εξελίξεων, η Ελλάς είναι αποφασισμένη να αγωνισθή παρά το πλευρόν του Κυπριακού λαού διά την πραγμάτωσιν και εις την προσπάθειαν αυτήν η Κυπριακή Κυβέρνησις θα είναι πάντοτε συντεταγμένη με την εθνικήν ηγεσίαν.

Παράλληλα όμως και ενώ ο κυπριακός λαός δεν επεμβαίνει εις τας εσωτερικάς πολιτικές εξελίξεις

της Ελλάδος είναι αποφασισμένος να μην επιτρέψει οιαδήποτε επιβουλήν κατά των δημοκρατικών και ατομικών ελευθεριών του λαού. Εις την θέσιν αυτήν είναι συνησπισμένος περίξ του Μακαρίου ολόκληρος ο κυπριακός λαός με πρωτοπορίαν τον ωργανωμένον συνδικαλισμόν.

Ο Κυπριακός λαός δεν πρέπει να δίδη πίστιν εις τας φήμας αι οποίαι τίθενται εντέχνως εις κυκλοφορίαν περί δήθεν απειλών ή επιβουλών κατά της ατομικής ελευθερίας εις την Κύπρον, διότι ουδείς επιβουλεύεται την ελευθερίαν και καμμία απειλή δεν θα υπάρξη εφ' όσον όλοι γνωρίζουν την αποφασιστικότητα και ετοιότητα του λαού μας να προστατεύση τη ελευθερίαν του".

Η ομιλία του Τάσσου Παπαδόπουλου έγινε καθ' ον χρόνο στη Λευκωσία βρισκόταν για επαφές ο πρώτος απεσταλμένος της ελληνικής χούντας, ο αντιστράτηγος Παλαιολογόπουλος, υπαρχηγός του ΓΕΘΑ.

Ο αντιστράτηγος Παλαιολογόπουλος είχε σειράν επαφών και κατά την αναχώρηση του αρνήθηκε να προβεί σε δηλώσεις. Ωστόσο φωτογραφήθηκε στο αεροδρόμιο Λευκωσίας με παπιγιόν και ένα μεγάλο πούρο στο χέρι.

Μόλις αποχώρησε ο Παλαιολογόπουλος έφθασε στο νησί ο λεγόμενος θεωρητικός της χούντας, ο δημοσιογράφος και διευθυντής της εφημερίδας "Ελεύθερος Κόσμος" Σάββας Κωνταντόπουλος, ο οποίος ήταν ο μόνος που τάχθηκε ανοικτά υπέρ της δικτατορίας.

Ο Κωνσταντόπουλος, στενός φίλος του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου συναντήθηκε αμέσως με τον Αρχιεπίσκοπο ο οποίος είχε παράλληλα συνάντηση με τον υπουργό Εσωτερικών και Αμύνης Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, ο οποίος επέστρεψε στη Λευκωσία από την Αθήνα όπου είχε επαφές με την χούντα.

Ο Σάββας Κωνσταντόπουλος είπε ότι η Κύπρος μπορούσε να κοιμάται ήσυχη εφ' όσον κυβερνούσε ο Μακάριος γιατί "η πολιτική σύνεσις του Μακαρίου είναι εγγύησις διά την ορθήν πορείαν του Κυπριακού".

Η άφιξη απεσταλμένων της χούντας δεν γινόταν τυχαία. Στον διεθνή και κυπριακό τύπο άρχισαν ήδη να δημοσιεύονται πληροφορίες για σχεδιαζόμενο πραξικόπημα και άσκηση πιέσεων στην κυπριακή Κυβέρνηση για να δεχθεί απαράδεκτες λύσεις πράγμα που είχε τις επιπτώσεις του και εναντίον των Ελλήνων αξιωματικών που υπηρετούσαν στην κυπριακή Εθνική Φρουρά.

Στα μέσα Ιουνίου η χούντα των Αθηνών πέρασε στην αντεπίθεση και στις απειλές.

Ετσι στις 14 Ιουνίου το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας μετέδωσε δηλώσεις υπεύθυνης πηγής των Αθηνών σύμφωνα με τις οποίες "τα άρθρα και σχόλια ωρισμένων κυπριακών εφημερίδων έχουν προκαλέσει εν Ελλάδα ζωηράν αγανάκτησιν" ενώ "θεωρείται απαράδεκτον και εξοργιστικόν να βλέπουν το φως εις στήλας ελληνικών εφημερίδων της Κύπρου απρεπή δημοσιεύματα διά των οποίων συκοφαντείται η Ελλάδα, κατηγορείται η εθνική Κυβέρνησις και θίγεται ο ελληνικός στρατός, ο οποίος αποτελεί το καύχημα του Έθνους".

Ακόμα το ΕΙΡ παρατηρούσε:

"Παρόμοιαι ύβρεις μόνον από εχθρούς του ελληνικού λαού δύνανται να προέλθουν. Είναι καιρός να συνέλθουν και να αναλογισθούν τας ευθύνας των οι ολίγοι ευτυχώς κύπριοι, οι οποίοι με την στάσιν των και τα δημοσιεύματά των δηλητηριάζουν την ελληνικήν ψυχήν και προκαλούν διάσπασιν του αγώνος.

Πρέπει να γνωρίζουν ότι δεν είναι πλέον ανεκτοί οι αποστάται και οι δολιοφθορείς οι οποίοι υποσπάπτουν την ενότητα του ελληνισμού. Η Ελλάς συμπαρίσταται πάντοτε στοργικά εις τον αγώνα των αδελφών μας και δεν πρόκειται βεβαίως να αναθεωρήση την πολιτικήν της επειδή ωρισμένοι κύπριοι αναπτύσσουσ ανιθετικήν δράσιν αλλά εγκαίρως προειδοποιούνται ότι αι πράξεις των δεν θα λησμονηθούν όταν έλθη η μεγάλη ώρα της πραγματοποιήσεως των πανελληνίων πόθων".

Οι απειλές του Ελληνικού Ίδρύματος Ραδιοφωνίας προκάλεσαν αμέσως αντιδράσεις στη

Λευκωσία και ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Πατριωτικού Μετώπου και στενός συνεργάτης του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Λέλλος Δημητριάδης ενέγραψε στη Βουλή προς συζήτηση του θέματος " Αι παρατηρούμενα εκφοβιστικάί ενέργειαι ωρισμένων προσώπων ή οργανισμών εν Κύπρω και εν Ελλάδι και η λήψις ενδεικνυομένων νομικών πολιτικών μέτρων".

Το δικαιολογητικό της εισήγησης του Λέλλου Δημητριάδη για εγγραφή του θέματος έχει ως ακολούθως:

" Εν όψει της προσφάτως παρατηρουμένης εντάσεως των ενεργειών ωρισμένων κύκλων αποσκοπούντων εις τον εκφοβισμόν των κυπρίων των αντιφρονούντων προς τας απόψεις των κύκλων τούτων.

Εν όψει του ότι μεταξύ των κύκλων τούτων δεν συμπεριλαμβάνονταν μόνο πρόσωπα ή οργανισμοί ευρισκόμενοι εις Κύπρον, αλλά και ο ελληνικός τύπος και το ραδιόφωνο τα οποία ως γνωστόν λόγω της εν Ελλάδι κυβερνητικής λογοκρισίας πιθανόν να αντανακλούν και την επίσημον ελληνικήν πολιτικήν,

Εν όψει του ότι αι εκφοβιστικάί αύται ενέργειαι σαφώς προδιαγράφουν την διά της βίας ανατροπήν της κυπριακής Κυβερνήσεως ή ηγεσίας και την φυλάκισιν ή δολοφονίαν κυπρίων".

Για επίλυση της διαφοράς που προέκυψε αλλά και για συζήτηση ευρύτερων θεμάτων που σχετίζονταν και με τη λύση του κυπριακού ο Πρόεδρος της Βουλής Γλαύκος Κληρίδης εισηγήθηκε στις **18** Ιουνίου όπως ο Πρόεδρος Μακάριος μεταβεί στην Αθήνα για συνομιλίες με την Ελληνική Κυβέρνηση.

Αντ' αυτού ο Μακάριος, ο οποίος συνέχιζε να κρατά αποστάσεις από τη χουντική κυβέρνηση, προέβη σε δηλώσεις στο Αθηναϊκό Πρακτορείο ειδήσεων στις οποίες προσπάθησε να κολάσει τα πράγματα και τόνισε την ανάγκη ύπαρξης στενής συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδας και της Κύπρου, προσθέτοντας ότι για τον ίδιο η εκάστοτε ελληνική κυβέρνηση είναι η Κυβέρνηση της μητέρας πατρίδας με την οποία ώφειλε να συνεργάζεται για επιτυχία του αγώνα του κυπριακού λαού.

Η δήλωση του Μακαρίου (21.6.1967) έχει ως εξής:

"Βασική προϋπόθεσις διά την ευόδωσιν του ενωτικού μας αγώνος είναι η στενή συνεργασία μεταξύ Ελλάδος και Κύπρου. Όταν η συνεργασία αυτή την οποίαν επιβάλλουν η φύσις και ο χαρακτήρ του αγώνος απουσιάζει ή δοκιμάζεται υπό αψυχολογήτους ενεργείας το κοινόν μέτωπον εξασθενεί και καθίσταται ολίγώτερον ανθεκτικόν εις τας επιθέσεις εκείνων αίτινες μετέχονται ποικίλα μέσα προς μεταίωσιν της επικρατήσεως των εθνικών μας δικαίων.

Λυπούμαι διότι αντί της στενής και ειλικρινούς συνεργασίας δημιουργείται ατμόσφαιρα δυσπιστίας και καχυποψίας επηρεάζουσα δυσμενώς και εις βαθμόν λίαν επιζήμιον τας σχέσεις μεταξύ της Μητρος Πατρίδος και της Κύπρου. Δεν θα αναφερθώ εις διαπραχθέντα αμφοτέρωθεν λάθη ή τα αίτια της τολαύτης καταστάσεως. Εκείνο το οποίον επιθυμώ να τονίσω είναι ότι η επικρατούσα σήμερον δυσάρεστος ατμόσφαιρα ήτις ουδόλως συμβάλλει εις την ψυχικήν ενότητα, αλλά αντιθέτως εις απομάκρυνσιν πρέπει να διαλυθή.

Η Ελλάς συμπαρίσταται εις τον αγώνα της Κύπρου, ο οποίος αποτελεί υπόθεσιν ολοκλήρου του Έθνους και υφίσταται πολλάς θυσίας. Η εν Κύπρω παρουσία Ελλήνων αξιωματικών μαρτυρεί εμπράκτως ότι η Ελλάς μετέφερε τους βωμούς της θυσίας της μέχρι της ακριτικής αυτής ελληνικής γωνίας. Και επί των βωμών τούτων εθυσιάσθησαν ήδη αδελφοί μας εξ Ελλάδος. Χάρις επίσης εις την βοήθειαν της Ελλάδος και την προσπάθειαν των Ελλήνων αξιωματικών έχομεν δημιουργήσει ησκημένον στρατόν και έχομεν αποκτήσει ισχυράν άμυναν διά την αντιμετώπισιν τυχόν αποπείρας εισβολής. Οι Έλληνες κύπριοι οφείλομεν να περιβάλλωμεν με τιμήν, αγάπην και στοργήν τους εξ Ελλάδος στρατευμένους αδελφούς μας.

Δυστυχώς εις μερίδα του κυπριακού τύπου δημοσιεύονται συχνάκις αδικαιολόγητοι επικρίσεις και ανοίκεια σχόλια διά τους Έλληνας αξιωματικούς, δαιτυπούνται κατηγορίαί ή γίνονται υπαινιγμοί, σαφείς ή συγκεκριμένοι περί σκευωριών και

συνωμοσιών δι' ανατροπήν της κυπριακής κυβερνήσεως και δι' άλλας υπόπτους φύσεως δραστηριότητας, Τοιαύτα δημοσιεύματα ως είναι φυσικόν δημιουργούν αισθήματα πικρίας εις τους Ελληνας αξιωματικούς, δηλητηριάζουν τας σχέσεις μας και πλήττουν την ενότητα του εθνικού μετώπου. Πολύ κακήν υπηρεσίαν προς τον εθνικόν αγώνα προσφέρει και η μερίς εκείνη του τύπου η οποία μονοπωλούσα τον πατριωτισμόν αμφισβητεί τούτον εις μικράν ή μεγάλη μερίδα του λαού προσφέρουσα όπλα εις τους εχθρούς της Κύπρου.

Μία άλλη εκδήλωσις ήτις ουδόλως συντελεί εις την ενότητα του κοινού μετώπου Ελλάδος και Κύπρου είναι επίσης τα συχνά και εις ανοίκειον γλώσσαν δημοσιεύματα μερίδος του κυπριακού τύπου όσον αφορά τας εν Ελλάδι πολιτικές εξελίξεις και εσωτερικάς υποθέσεις, πολύ δε περισσότερο η εμφάνισις από των στηλών του τύπου της ελληνικής κυβερνήσεως ως ετοιμού να προβή εις απαραδέκτους υποχωρήσεις ως προς το κυπριακόν.

Τα τοιαύτης φύσεως δημοσιεύματα, καλλιεργούν κλίμα δυσπιστίας και ατμόσφαιραν καχυποψίας και επιφέρουν ρήγματα εις το εθνικόν μέτωπον. Δύναται βεβαίως έκαστος να έχη τας απόψεις του, αλλά ως και άλλοτε εδήλωσα δι' ημάς τους Ελληνας κυπρίους η έκαστοτε εν Ελλάδι κυβέρνησις αποτελεί την κυβέρνησιν της μητρός πατρίδος μετά της οποίας οφείλομεν να συνεργαζώμεθα διά την επιτυχίαν του κοινού αγώνος, διακαώς επιθυμώ και συμβουλεύω όπως προς την κατεύθυνσιν αυτήν συμβάλλουν άπαντες και ιδιαιτέρως ο ελληνικός κυπριακός τύπος".

Η δήλωση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου θεωρήθηκε από τον κυπριακό τύπο και ιδιαίτερα από την εφημερίδα Η ΜΑΧΗ του Νίκου Σαμψών ως επίκριση εναντίον του Προέδρου της Βουλής Γλαύκου Κληρίδη και του Λέλλου Δημητριάδη, Κοιβουλευτικού Εκπροσώπου του Πατριωτικού Μετώπου.

Ετσι ο Μακάριος αναγκάσθηκε να προβεί σε σύντομη διευκρινιστική δήλωση στην οποία τόνιζε:

"Λυπούμαι διότι η προς το Αθηναϊκόν πρακτορείον δήλωσις μου έχει εκληφθή ως επίκρισις

στρεφομένη εναντίον του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Γλαύκου Κληρίδη και του κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του Πατριωτικού Μετώπου κ. Λέλλου Δημητριάδη. Πρόκειται περί δηλώσεως η οποία υπηγορεύθη υπό της ανάγκης δημιουργίας κλίματος ψυχικής ενότητας και συνεργασίας εις την κοινήν προσπάθειαν διά την ευόδωσιν του εθνικού μας αγώνος. Αυτό είναι το πνεύμα της δηλώσεως μου, οιαδήποτε δε άλλη ερμηνεία δεν ανταποκρίνεται εις την πραγματικότητα, αλλ' αποτελεί παρερμηνείαν ζημιούσαν τον σκοπόν διά τον οποίον η δήλωσις μου εγένετο".

Η δήλωση του Προέδρου Μακαρίου έγινε καθ' ον χρόνον ο Πρόεδρος της Βουλής Γλαύκος Κληρίδης έθεσε θέμα παραίτησης του με αφορμή τις κατηγορίες αντιπάλων του ότι δεν υποστήριζε την Ένωση αλλά και γιατί διαφωνούσε με τις υποχωρήσεις του Προέδρου Μακαρίου έναντι της αντιπολίτευσης.

Μια τέτοια υποχώρηση θεωρούσε ο Γλαύκος κληρόδης τη δήλωση Μακαρίου στο Αθηναϊκό Πρακτορείο όπου προσπαθούσε να εξευμενίσει την αντιπολίτευση, ενώ ικανοποιώντας την αυτή το θεωρούσε ως αδυναμία και εισερχόταν στην αντεπίθεση με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ο ίδιος ο Γλαύκος Κληρίδης ξεκαθάρσε μάλιστα τη στάση του έναντι της ένωσης σε ομιλία του στις **25** Ιουνίου **1967** σε φιλανθρωπική έκθεση μαθητών και μαθητριών του σχολείου Σαλαμίνας στην οποία ανέφερε και η δήλωση αποτελούσε τον δικό του όρκο υπέρ της ένωσης:

"Θα εξακολουθήσω να αγωνίζομαι είτε από την θέσιν μου ως Πρόεδρος της Βουλής, είτε ως βουλευτής, είτε ως απλούς πολίτης, μέχρις ότου ολόκληρος η Κύπρος ενιαία και αδιαίτερος παραδοθή εις τας αγκάλας της Μητρός Πατρίδος".

Στις **26** Ιουνίου ενώ έφθανε στη Λευκωσία σε μυστική αποστολή και για επαφές με τον αρχηγό της ΑΣΔΑΚ Στρατηγό Γρίβα και τον Στρατηγό Παπαλουκά, στο Στρατηγείο της ΕΛΔΥΚ και συζήτηση της κατάστασης που δημιουργήθηκε, ο υπαρχηγός του

Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ) της Ελλάδας Αντιστράτηγος Αθανάσιος Ντενίσης, η Βουλή ακολούθησε μια τακτική που ικανοποιούσε όλες τις πλευρές.

Απο τη μια ενέκρινε ψήφισμα υπέρ της Ενωσης της Κύπρου με την Ελλάδα και από την άλλη ξεκίνησε τη συζήτηση του θέματος που ενέγραψε ο Λέλλος Δημητριάδης.

Στη συζήτηση βασικοί ομλητές ήταν οι Γλάυκος Κληρίδης και Λέλλος Δημητριάδης.

Ο Γλάυκος Κληρίδης απάντησε σε ορισμένες κατηγορίες εναντίον του.

Αναφερόμενος εις το ότι απεκάλεσε την Ενωση ως "ευσεβή πόθο", είπε ο κ. Κληρίδης:

"Ανεφέρθην ούτω προ δύο ετών, όταν το κυπριακόν διήρχετο κρίσιμου φάσεις και μερικοί υποστήριζον ότι η ένωσις είχεν ήδη επιτευχθή. Επαναλαμβάνω: Ητο, είναι και θα είναι ευσεβής ποθος εάν εξακολουθούμεν να ομιλούμεν περί Ενώσεως, εντός των πλαισίων του διαλόγου.

Σε σχέση με τον χαρακτηρισμό από τον ίδιο μερικών Ελλήνων αξιωματικών ως "παράνομων" ο Κληρίδης διευκρίνισε ότι "ούτοι λόγω μη υπάρξεως σχετικής νομοθεσίας εν Κύπρω δεν ηδύναντο στερούμενοι νομικής εξουσίας να εκτελέσουν τα καθήκοντά των.

Απεκάλυψεν επίσης ότι "κατόπιν συνεργασίας και μετά Ελλήνων εμπειρογνωμόνων ητοιμάσθη σχετικόν νομοσχέδιον το οποίον θα τεθή ενώπιον της Βουλής την προσεχή Πέμπτην και διά του οποίου θα δίδει νομικήν εξουσίαν εις τους εν Κύπρω υπηρετούντας Ελληνας στρατιωτικούς".

Στον αποδιδόμεν σ' αυτόν χαρακτηρισμό του "διλιοφθορέως της ενώσεως" τόνισε ότι θα "αντινάξη οιονδήποτε σχέδιον που θα παραχωρή βάσεις ή διοικητικά δικαιώματα εις τους Τούρκους."

Για την Πράσινη Γραμμή για την οποία κατηγορείτο ότι αυτός την υπέγραψε ανέφερε ότι "περί τούτου σενεφώνησαν η τότε Ελληνική Κυβέρνησις, η τουρκική και η Βρετανική και μετά

παρέλευσιν 24 ωρών εγνωστοποιήθη τούτο εις τον Μακάριον, και ότι διετύπωσεν ότι ήτο θανάσιμον σφάλμα η αποδοχή των συμφωνίας καθ' ον χρόνον υπήρξε προσφυγή εις τον ΟΗΕ, κατά της τουρκικής εισβολής".

Για τις κατηγορίες του Ελληνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας ο Κληρίδης ήταν κατηγορηματικός:

"Το Εθνικόν Ιδρυμα Ραδιοφωνίας της Ελλάδος διετύπωσε την απειλή ότι κατόπιν σειράς ιδικών μου ομιλιών εις τας οποίας εξέφρασα την αντίθεσιν μου εις την συνέχισιν του ελληνοτουρκικού διαλόγου και ετόνισα ότι η τατική του διαλόγου θα οδηγήση εις ανυπολογίστους δυσμενείς συνεπείας και ότι εφόσον η Τουρκία εξακολουθεί να εμμένη εις τας γνωστάς απόψεις της περί δημιουργίας τουρκικών αυτοδιοικουμένων περιοχών υπό των τούρκων και παραχωρήσεως κυριάρχου βάσεως, ο διάλογος έπρεπε να είχε διακοπεί.

Κατά την περίοδον αμέσως προ των γνωστών απειλών του Εθνικού Ραδιοφωνικού Ιδρύματος διετυπώθησαν υπό της εφημερίδος "Πατρίς", η οποία επιχορηγείται και κατευθύνεται υπό ελλαδικών κύκλων. Χαρακτηρισμοί ως ο ανθενωτικός πρόεδρος της Ζυρικής Βουλής, ο ανεξαρτησιόπληκτος Πρόεδρος της Ζυριχικής Βουλής και ούτω καθ' εξής, ωσαύτως εκυκλοφόρησαν ωρισμένα φυλλάδια διά των δήθεν συνεχιστών του αγώνος με τους ιδίους χαρακτηρισμούς και επηκολούθησαν αι απειλαί του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Ελλάδος, δεν είναι επομένως δύσκολον να εξαγάγη τις το συμπέρασμα ότι υπήρχε "κατευθύνων νους", εάν δύναται ο όρος νους να χρησιμοποιηθή εις την παρούσαν περίπτωσιν και ότι σκοπός ήτο ο εκφοβισμός εκείνων οι οποίοι είχαν το θάρρος της γνώμης των να διαφωνήσουν με την ακολουθουμένην τακτικήν έναντι του διαλόγου.

Λυπούμαι διά τον "κατευθύνοντα νουν" διότι υποτιμά την νοημοσύνην του κυπριακού κοινού και την ιδικήν μου, διότι πιστεύει ότι είναι δυνατόν να υποκύψω εις απειλάς, εάν διά της μεθόδου της εξευρέσεως αποσκοπούν εις το να αποσιωπήσουν οιαδήποτε φωνήν, η οποία κατατοπίζει τον κυπριακόν

λαόν επί της πραγματικότητας, δεν θα είναι η ιδική μου φωνή. Διότι η φιλοσοφία, η οποία διέπει τας σκέψεις μου δύναται να διατυπωθή ως ακολούθως:

Ει αναγκασίον ή αδικείν ή αδικείσθαι, ελοίμην αν αδικείσθαι".

Θα συνεχίσω επομένως εκφράσζων την διαφωνίαν μου επί του τρόπου χειρισμού του κυπριακού εντός των στενών πλαισίων του διεξαγομένου ελληνοτουρκικού διαλόγου και είναι ελεύθερον το Εθνικόν Ραδιοφωνικόν Ιδρυμα της Ελλάδος, η εφημερίς "Πατρίς" και οιαδήποτε άλλη παρομοίας φύσεως εφημερίς να εξακολουθήσουν τας απειλάς και τας ύβρεις των".

ΟΜΙΛΙΑ ΛΕΛΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Ο βασικός ομιλητής Λέλλος Δημητριάδης ήταν πολύ αποκαλυπτικός στην ομιλία του τονίζοντας ότι υπέστη αφόρητες πιέσεις για να μη συζητηθεί το θέμα:

"Όταν ενέγραψα το υπό συζήτησιν θέμα, έντιμε κ. Πρόεδρε, ανέφερα εν συντομία τους λόγους οίτινες με ώθησαν εις το να καλέσω το σώμα να ασχοληθή με το σοβαρόν τούτο ζήτημα το οποίον απασχολεί από πολλού τον λαόν. Και το Σώμα ομόφωνα εδέχθη την εγγραφήν του. Την επαύριον αι εφημερίδες ανέγραψαν εις περίοπτον μέρος την είδησιν και υπεδέχθησαν με ειλικρινή σχόλια την πρωτοβουλίαν αυτήν της Βουλής. Οχι όμως όλαι αι εφημερίδες. Οχι οι ένοχοι. Οι ένοχοι εθορυβήθησαν. Και όταν έλαβον τας οδηγίας των ήρχισαν να βάλλουν κατά των πάντων με επίκεντρον τον εισηγητήν του θέματος.

Μετετόπισαν το θέμα, προσεπάθησαν να προκαλέσουν σύγχυσιν και διάσπασιν εις τον λαόν και την ηγεσίαν του και επιδόθησαν εις τας συνηθισμένα τεχνάσματα των: Οτι προσβάλλεται η Ελλάς, ότι θίγεται η ελληνική Κυβέρνησις, ότι υβρίζεται ο στρατός, ότι ο ένας είναι προδότης και ότι ο άλλος είναι ανθηνωτικός και ότι ο τρίτος είναι ανθέλλην.

Επεστράτευσαν πάσης φύσεως και είδους

παράγοντες μη εξαιρουμένων και των ξένων πρεσβειών διά να πεισθεί ο εισηγητής να αποσύρη το θέμα. Επολέμησαν λυσσαλέα, αλλά έχασαν παταγωδώς, διότι ο λαός είναι ενωμένος και αδιάσπαστος πέριξ των ηγετών του. Δεν απέσυρεν ο εισηγητής το θέμα διότι τούτο εσχετίζετο προς το πρώτο κρούμα απειλών εξ ελλαδικής πλευράς. Και έπρεπε να δοθή αμέσως ευθαρσώς η απάντησις διά να γίνη αντιληπτή η θέσις μας: Συνομιλίας και σεβασμόν προς την Ελλάδα ναί, απειλάς και διαλέξεις περί πατριωτισμού όχι. Απεδείχθη ότι είναι μάταιον να γίνεται προσπάθεια εξουδετερώσεως των κυπρίων διά της ρετσινιάς του προδότου και ανθηνωτικού ή του ανθέλληνος.

Κάθε απόπειρα μετατοπίσεως του θέματος είναι πλέον διαφανής και καταδικαστέα. Το θέμα έντιμε κ. Πρόεδρε, είναι απλούν. Μια μερίς εξάλλων ανθρώπων, παθολογικώς ανιμακαριακών ανθρώπων τους οποίους ο λαός έθεσεν εις το περιθώριον, ήρχισε να βυσοδομή από της ανακηρύξεως της δημοκρατίας και εντεύθεν. Μη έχοντες έρεισμα δι' υποστήριξιν πλην του υστερισμού των, ήρχισαν να αναζητούν επίσημον Ελληνικήν υποστήριξιν. Εβομβάριζον τας Αθήνας με τας επισκέψεις και τα αιτήματα των. Και επέτυχον να παρασύρουν κύκλους κυβερνητικούς των Αθηνών. Και εξησφάλισαν οικονομικήν βοήθειαν διά την έκδοσιν εφημερίδος. Και σκοπόν της εφημερίδος διεκήρυξαν κατ' αρχήν δολίως σκοπόν καθ' όλα ευάρεστον εις την Ελλάδα, την πάταξιν του κομμουνισμού.

Και εγεννήθη η περιβόητος "Πατρίς". Και ήρχισεν η τραγωδία. Τα ελληνικά κυβερνητικά κονδύλια κατετρώγοντο διά να υποσκάπτεται η κυπριακή κυβέρνησις και να εξυπηρετούνται τα κομματικά συμφέροντα, όχι μόνον των κύκλων της "Πατρίδος", αλλά και των κύκλων των εκάστοτε εφήμερων ελληνικών κυβερνήσεων, τας οποίας αυτή αύτη η "Πατρίς" αποκαλεί σήμερον φαύλους.

Και ήρχισεν ο ανταγωνισμός αντί της συνεργασίας, οι παρεξηγήσεις αντί των εναρμονισμένων ενεργειών. Και η πικρία των Κυπρίων

διά την συμπεριφοράν των εκάστοτε ελληνικών Κυβερνήσεων, όπως προεβάλλετο υπό της "Πατρίδος", ήρχισε να δηλητηριάζη την ατμόσφαιραν. Οσοι δεν συνεφώνουν προς τους κύκλους της "Πατρίδος" ήσαν προδόται. Προδόται κατέληξαν υπό της "Πατρίδος" να είναι οι πάντες, η Βουλή, η Κυβέρνησις, ο λαός.

Οι μόνοι πατριώται ήσαν οι κύκλοι της "Πατρίδος". Ουδέποτε εφηρμόσθη επιτυχέστερον το λεχθέν ότι η πατριδοκαπηλεία είναι το τελευταίον καταφύγιον των απατεώνων. Και η "Πατρίς" κραυγάζουσα υστερικώς κατεδικάσθη υπό του κυπριακού λαού εις την περιφρόνησιν της κυκλοφορίας των 1000 φύλλων συμπεριλαμβανομένων και των εξ ανάγκης ή αναγκασμού αγοραζομένων υπό των κυβερνητικών τμημάτων, των πρεσβειών, των σηματείων και των στρατιωτικών μονάδων. Και αντί να συνέλθουν οι λογής, λογής εξ Ελλάδος υποστηρικταί των κύκλων της "Πατρίδος", ανέμιξαν και άλλους εις τον κυκεώνα αυτόν. Ανέμιξαν τον στρατόν διά να τον ερεθίσουν διά να τον αποξενώσουν από τον λαόν της Κύπρου.

Και προσπαθούν τώρα να αναμίξουν και την νέαν Κυβέρνησιν. Εξηγόρασαν και άλλην εφημερίδα. Το έργον συνετελέσθη, ο φαύλος κύκλος ήρχισε. Και ήρχισαν οι απειλές: Το καταφύγιον εκείνων διά τους οποίους τα επιχειρήματα εξαντλήθησαν και τους κατέλαβον ο φόβος και η υστερία. "Η Ενωσις" γράφει η "Πατρίς", θα έλθη ως τιμωρός".

Να τιμωρήση ποίους; Απαντούν υποκριτικώς φοβούμενοι την μήνιν του λαού: "Τους ολίγους δολιοφθορείς, εκείνους που αντέδρασαν".

Αλλά ποίοι αντέδρασαν; Ολόκληρος η Κύπρος, η Κυβέρνησις, η Βουλή, ο τύπος. Κάμετε τον κόπον κύριοι να έλθετε εκ των ζοφερών μαγειριών εις τα οποία ετοιμάζεται καθ' υπόδειξιν τα άρθρα σας και θα δήτε ποίοι αντέδρασαν. Οποίον κατόντημα. Οι έξαλλοι κύκλοι κατόρθωσαν να πείσουν εαυτούς και αλλήλους εις Κύπρον και εις Αθήνας ότι όλοι οι Κύπριοι είναι ανθενωτικοί και ότι η Ενωσις θα πρέπει να έλθη διά να τους τιμωρήση.

Αλλά επαναλαμβάνομεν: "Δεν απελούμεν κανένα, παρά μόνον τους ολίγους δολιοφθορείς". Οι ολίγοι δολιοφθορείς ποίοι είναι; Εκείνοι οι οποίοι απειλούνται από των στηλών των γνωστών εφημερίδων. Αλλά αυτοί είναι η ηγεσία της Κύπρου και οι οπαδοί των. Αυτοί είναι ο κυπριακός λαός. Η ανίερος συμμαχία των πρώην κομματαρχών της Ελλάδος μετά των εξάλλων ανθρώπων της Λευκωσίας, πρέπει να διαλυθή. Η νέα ελληνική Κυβέρνησις δέον να παραμείνη μακράν του ανατριχιαστικού εναγκαλισμού των κύκλων της "Πατρίδος".

Εις την νέαν ελληνικήν Κυβέρνησιν δέον να λεχθή ότι πρέπει να αποδείξη ότι σέβεται και δεν υποσκάπτει την Κυπριακήν Κυβέρνησιν.

Οτι εις την Κύπρον δεν υπάρχουν ανθέλληνες, αλλά Έλληνες και ότι ως Έλληνες και ημείς διατηρούμεν την ελευθερίαν της σκέψεως και έχουμε δικαίωμα και απαίτησιν να αποφασίζομεν διά τη τύχην μας.

Οτι η ένωσις δεν επιτυγχάνεται διά των δημαγωγικών διακηρύξεων και των πομπολύγων ακριβοπληρωμένων αρθρογράφων.

Οτι αυτό το οποίον συμβαίνει σήμερον εις την Κύπρον συνέβη και προ εκατόν ετών εις Κρήτην της οποίας δεν επετεύχθη διά την εν Σφακιοίς συναισθηματικής ανακηρύξεως της προσαρτίσεως υπό της γενικής συνελεύσεως των Κρητών τον Αύγουστον του **1858** αλλά διά της θετικής ενέργειας της σκέψεως των ηγετών της το **1912**.

Οτι η ιδέα της Ενώσεως διά της οποίας γαλουχήθησαν γεναιαί γενεών κυπρίων δεν επηρεάζονται ούτε καταπνίγεται ως βλακωδώς διατείνονται υστερικοί αντιμακαριακοί εις διάστημα πέντε ή δέκα ετών.

Οτι ουδείς δικαιούται να μονοπωλή τον ενωτικόν αγώνα ή διαβαθμίζει οποιονδήποτε Έλληνα.

Οτι οι Κύπριοι και η Κυβέρνησις των φέρουν παράσημα τιμής στους αγώνας της τελευταίας δεκαετίας και δεν χρειάζονται μαθήματα πατριωτισμού ούτε από το ΕΙΡ ούτε από τον ελληνικόν

τύπον ούτε από τους συνδέσμους εφέδρων αξιωματικών ούτε από άλλους.

Οτι αι απειλαί οποθενδήποτε προέρχονται είναι απαράδεκτοι και απορρίπτονται μετ' αγανακτίσεων.

Οτι οι Κύπριοι απέδειξαν ότι δεν πτοούνται από απειλάς οιοδήποτε ούτε και από απειλάς μιας αυτοκρατορίας.

Οτι αντί να εκστωμίζονται απειλαί και κατηγορίαί κατά των Κυπρίων θα ήταν ορθότερον εκ μέρους της ελληνικής Κυβερνήσεως να διατυπώνει την θέσιν της διά το εθνικόν θέμα της Κύπρου καθαρά κατά τρόπον μη επιδεχόμενον παρεξηγήσεως. Και αυτά θα συντελεσθούν διά πολιτικών μέτρων και ενεργειών τα οποία πρέπει να λάβη η Κυπριακή Κυβέρνησις. Να επισκεφθή ο Αρχιεπίσκοπος τας Αθήνας. Να ομιλήση. Να αναφερθή μετά παρησίας εις την γνησίαν Ένωσιν την οποίαν επιθυμεί ο λαός και να εκφράση τους φόβους του λαού διά σφαλμάτων και τας υποχωρήσεις των παλαιών κυβερνήσεων. Να ομιλήση άνευ φόβου και προκαταλήψεως και να καυτηριάση τας απειλάς και τα διδάγματα πατριωτισμού.

Όσον αφορά τον νομικόν τομέα η Κυπριακή Κυβέρνησις και ο Γενικός Εισαγγελέας πρέπει να αρχίσουν επιτέλους να θέτουν εις εφαρμογήν τας διατάξεις της κειμένης νομοθεσίας περί προστασίας του Προέδρου και διαδόσεως ψευδών και άλλων ανησηχητικών πληροφοριών.

Οι νόμοι τους οποίους εκλήθη να ψηφίση προσφάτως η Βουλή πρέπει να εφαρμοσθούν και εναντίον της "Πατρίδος" και εναντίον οιασδήποτε άλλης εφημερίδος η οποία τους παραβαίνει. Εις το σημείον αυτό υποδεχόμεθα μετ' ανακουφίσεως τα όσα εδήλωσε προ ημερών ο Αρχιεπίσκοπος, ελπίζομεν να μη παραμείνουν απλώς λόγοι.

Είναι καιρός δράσεως.

Η Ελλάς πρέπει να κατατωπισθή. Αι παρεξηγήσεις να εξαλειφθούν η ατμόσφαιρα να εξυγιανθή, οι ταραξίαι να απομονωθούν και να απομακρυνθούν.

Εις το έργον της η νέα Ελληνική Κυβέρνησης συμβούλους και συμπαραστάτας πρέπει να έχη την Κυβέρνησιν της Κύπρου και την πλειοψηφίαν του λαού της. Οχι την αρρωστημένην δράκα του κύκλου της "Πατρίδος" και των ελλαδιτών που παρασύρουν".

Όμως παρά τα όσα λέχθησαν στη Βουλή και παρά το ψήφισμα για την Ένωση το ΕΙΡ συνέχιζε τις απειλές.

Εξι μόνο μέρες μετά την έγκριση του ψηφίσματος το ΕΙΡ μετέδιδε και πάλι "δηλώσεις εγκύρων κύκλων των Αθηνών" που ζητούσαν άμεση απομάκρυνση των ανθενωτικών:

"Όταν αρχίζουν εθνικοί αγώνες αποφασιστικής σημασίας αι πρώται προσπάθειαι στρέφονται προς την εκκαθάρισιν του εσωτερικού μετώπου, δεν είναι δυνατόν να υπάρξη ισχυρά παράταξις αγωνιστών, εάν προηγουμένως δεν απαλλαγή από κάθε μορφής αντιδραστικά, αρνητικά ή φθροποιά στοιχεία.

Εις την περίπτωσιν της Κύπρου, τα ανθενωτικά αυτά στοιχεία δεν είναι μόνον οι κομμουνισταί και συνοδοιπόροι, είναι και οι ψευδοενωτικοί, οι υποκριταί, οι καιροσκόποι και συμφεροντολόγοι, είναι και όσοι δεν πιστεύουν εις την ιερότητα του αγώνος, είναι και οι απαισιόδοξοι, οίτινες δεν θεωρούν την ενωσιν δυνατήν και πραγματοποιήσιμον.

Τέλος υπάρχει και μία κατηγορία δήξεν ενωτικών, περιλαμβάνουσα όσους προβάλλουν τόσον ανεδαφικούς όρους και ανατρεπτικάς προϋποθεσεις, ώστε η ένωσις να καθίσταται προβληματική. Ολοι αυτοί είναι αρνηταί και λιποποτάκται του αγώνος, διότι η πολιτική των οδηγεί εις τον ενταφιασμόν της ενώσεως.

Δυστυχώς μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται τα πρόσωπα κατέχοντα ανωτάτας θεσεις εις τη Πολιτείαν και επηρεάζοντα την ηγεσίαν του Κυπριακού λαού. Πρέπει συνεχώς εις τα παραμονάς αποφασιστικών εξελίξεων τα πρόσωπα αυτά να απομονωθούν και να εξαναγκασθούν όπως εγκαταταλείψουν τα υπεύθυνα αιτήματα των και την ανεύθυνον πολεμικήν των.

Εάν οι ίδιοι δεν είναι εις θέσιν να συμβάλουν

δημιουργικά εις την επιτυχίαν του αγώνος, οφείλουν τουλάχιστον να αποχωρήσουν και να λησμονηθούν και ν' αφήσουν εις τας εθνικάς επάλξεις όσους έχουν πίστιν εις τον αγώνα, εμπιστοσύνην εις την Εθνικήν ελληνικήν Κυβέρνησιν και την Κυπριακήν ηγεσίαν και συγχρόνως πνεύμα ρεαλιστικόν, απαραίτητον διά την εξεύρεσιν οριστικής λύσεως, η οποία να είναι και εθνικώς συμφέρουσα και γενικώς αποδεκτή".